

Leernetwerk Maatwerk voor Kwetsbare Gezinnen

In het project [Maatwerk voor kwetsbare gezinnen](#) van de [Kenniswerkplaats Jeugd Friesland](#) leren we met en van elkaar als het gaat om **wat werkt** in de hulp aan gezinnen met meervoudige en complexe problemen op verschillende leefgebieden. Er komen vaak jarenlang veel hulpverleners in deze gezinnen over de vloer, maar er is vaak geen passende hulp en duurzame oplossing beschikbaar. Uit onderzoek naar werkzame elementen van interventies voor deze gezinnen, blijkt dat **structurele reflectie** op de inhoud van de hulp in relatie tot de behoeften en problemen van het gezin vaak ontbreekt, maar wel noodzakelijk is om passende hulp te bieden. Om samen te leren: wat werkt goed, waar stagneren zaken juist en waarom. Ook blijkt dat professionals behoefte hebben aan **onderlinge uitwisseling** over organisaties en domeinen heen. Het doel van dit leernetwerk is dat professionals **nieuwe inzichten** en **concrete handvaten** rondom specifieke thema's krijgen voor hun werk met deze gezinnen.

In deze bijeenkomst d.d. 1-02-2024 bogen professionals vanuit specialistische jeugdhulpaanbieders zich over het thema:

Cultuur sensitief werken

Om cultuursensitief te kunnen werken is het van belang om te reflecteren op je eigen wereldbeeld, normen en waarden. Hoe beïnvloedt onze eigen culturele bagage onze professionele blik en onze kijk op opvoeden?

Daarom beginnen we met de vraag: **Hoe kijken wij zelf naar de wereld?**

- Wat heb je meegekregen vanuit je gezin van herkomst?
- Wat typeert jouw gezin van herkomst?

In deze *factsheet* bundelen we de inzichten m.b.t. de door professionals ervaren **uitdagingen** als het gaat om cultuursensitief werken. Daarnaast delen we de **concrete tips**, die professionals met elkaar hebben uitgewisseld. We sluiten af met een overzicht van **aanvullende informatie** en **praktische hulpmiddelen** voor cultuursensitief werken in de jeugdhulp praktijk.

UITDAGINGEN

- Onvoldoende **kennis** van culturele achtergrond van gezin en bijbehorende normen en waarden;
- Meebewegen met iemand die anders denkt is lastig als dit **over de grenzen van eigen waarden en normen** heen gaat;
- Zegt iemand iets uit **beleefdheid en respect** of staat iemand echt achter wat hij/zij zegt (en klopt het ook?);
- Andere **rolverdeling binnen gezin** / 'machocultuur', wat zich uit in bijvoorbeeld:
 - Vaders willen soms niet betrokken zijn bij opvoeding;
 - Vrouwen kunnen vanuit eigen cultuur/religie geen of moeilijk contact hebben met mannen buiten gezin en familie om;
 - Vrouwen die achtergesteld worden;
- Kinderen die de **ouderrol op zich nemen**, omdat ouders (nog) onvoldoende geïntegreerd zijn op het gebied van taal, werk en netwerk;
- **Wrijving tussen ouders en kinderen**, omdat kinderen meer in contact komen met Nederlandse waarden en normen;
- Ouders vinden het soms moeilijk antwoord te geven op **persoonlijke vragen** (is ongepast in eigen cultuur). Doorvragen wordt niet altijd gewaardeerd;
- Wat is **normaal of afwijkend** in deze cultuur (bijv. psychische problematiek of reactie vanuit cultuur van herkomst?);
- Niet open en transparant kunnen zijn i.v.m. **(on)veiligheid**;
- **Taal(barrière)**: hoe weet je of je elkaar echt begrijpt?;
 - Communicatie met een gezin verloopt een stuk lastiger en langzamer als vertaling nodig is;
 - Gebrek aan (beschikbaarheid van) een goede **tolk**:
 - Gezinnen willen niet altijd dat een tolk aanwezig is bij een gesprek;
 - Financiering van een tolk is (soms) problematisch;
 - Gesprekken voeren met telefonische tolk werkt niet prettig voor gezin en hulpverlener;
 - Soms ontstaan problemen met een tolk, bijvoorbeeld als cliënten zich niet op hun gemak voelen bij de tolk en/of de tolk komt uit een andere (rivaliserende) bevolkingsgroep of religieuze groep;
 - Een goede tolk vinden, waarbij leden van het gezin open durven te zijn, is lastig;
 - Werken met een tolk kost veel meer tijd.

TIPS VOOR CULTUURSENSITIEF WERKEN

- Wees nieuwsgierig en ga open en zonder oordeel in gesprek;
- Verdiep je in de culturele achtergrond van een gezin:
 - Wees je bewust van en wissel uit met het gezin over ervaren *verschillen*, bijvoorbeeld in het uiten of omgaan met emoties;
 - Toon interesse in hoe het gezin denkt en onderzoek samen met het gezin wat er anders is t.o.v. eigen cultuur, normen en waarden en wat maakt dat dit zo is;
- Zoek aansluiting bij een gezin, vertel verhalen, deel en maak verbinding. Voorbeeld: fan van hetzelfde televisieprogramma;
- Zoek samen naar wat belangrijk is voor een gezin;
- Laat ouders in hun waarde en laat gezin leidend zijn, volg als professional het proces van het gezin;
- Investeer in de relatie met gezin (kost meer tijd):
 - Zorg voor *minder haasten en meer tijd* tijdens contactmomenten met het gezin;
 - Werk samen: doe dingen echt samen met gezin, je wordt als het ware bijna als onderdeel van 'de familie' gezien;
- Vraag toestemming aan gezin: mag ik dit vragen?;
- Communiceer helder en begrijpelijk en check of informatie goed is overgekomen:
 - Zorg voor *face to face contact* tijdens eerste gesprek om echt connectie te maken;
 - Spreek WhatsApp berichtjes in i.p.v. tekst in te typen (luisteren is soms gemakkelijker dan lezen in een vreemde taal);
- Erken gevoel van verlies van eigen cultuur en eigen identiteit (als dit van toepassing is);
- Zet, zo mogelijk, een persoonlijke (gespecialiseerde) tolk in;
- Onderzoek de mogelijkheden voor het gebruik van de eigen taal voor traumabehandeling. Voor traumaverwerking is de eigen taal belangrijk, het uiten van emoties in eigen taal werkt beter;
- Maak gebruik van humor en/of dans, dit kan goed werken bijvoorbeeld bij EMDR;
- Geef psycho-educatie over trauma en traumaverwerking.

Wil je meer lezen over **Cultuur sensitief werken**, klik dan eens op onderstaande informatie (of op de website van [Pharos](#)):

DIGITALE GOODIEBAG

Informatie 'Cultuursensitief werken: [handvatten](#) voor professionals in de zorg en het sociaal domein'

Infographic '[Cultuursensitief werken met jeugdigen en gezinnen](#)'

Informatie '[Hoe werk je cultuursensitief met jeugdigen en gezinnen?](#)'

Handreiking '[Cultuursensitief werken met jeugdigen en gezinnen: welke vragen kunnen helpen?](#)'

Visiedocument: [Cultuursensitief werken](#)

Informatie [Cultuursensitief werken in het onderwijs](#)

Informatie over [Opvoedondersteuning bij migranten en vluchtelingengezinnen](#)

Informatie '[Het Culturele Interview](#)'

Factsheet '[Het culturele interview in het kort](#)'

GGZ standaard [Diversiteit](#)

Rapport '[Cultuursensitief werken met jeugdigen en gezinnen](#)'

Als je stress hebt, veel denkt en slecht slaapt...: [Folder](#) voor vluchtelingen over psychische klachten gericht op zelfhulp

Hoe gebruik ik **beeldverhalen in de opvoedondersteuning?** [Tips voor professionals](#)

[Beeldverhaal](#) 'Je kind als tolk'

[Beeldverhaal](#) '**Soms heeft je kind een probleem | Met wie kan je praten?**' (lichtere opvoedvragen)

[Beeldverhaal](#) '**Soms zijn er problemen in je familie | Met wie kan je praten?**' (zwaardere opvoedvragen)

[Folder](#) Gezond Leven | Module **Gezond Inburgeren**

Informatie over [Eritrese vluchtelingen](#)

Informatie over [Syrische vluchtelingen](#)